

Урок позакласного читання

Тема. Тарас Григорович Шевченко – поет, художник, патріот.

Мета. Читання. Продовжити знайомити учнів з неповторністю, красою, чарівністю шевченкового слова, його біографічними даними; показати, як шанують його люди; викликати бажання читати «Кобзар». Розвивати пам'ять, мислення, увагу. Виховувати почуття любові до світлого образу поета-мислителя Т.Г.Шевченка.

Музика. Вчити учнів розуміти твори, в яких закладені кращі ідеали, що визначають життя народу. На прикладі творчості Шевченка підкреслити важливу позитивну роль літератури і музики у розвитку особистості та народу. Формувати вміння виявляти найголовніше в мистецькому творі. Розвивати інтерес до творчості Шевченка. Виховувати переконання учнів у великих можливостях мистецтва на кращі моральні якості особистості.

Вид уроку. Інтегрований урок.

Обладнання: портрет Т.Г.Шевченка, виставка творів, «Кобзар», репродукції художніх творів, картки з прислів'ями, кросворд, грампластинки пісень на слова Т.Г.Шевченка.

Хід уроку

I. Організація класу

- Дорогі діти! Сьогодні у нас на уроці багато гостей, подивіться на них, привітайтеся з ними і посміхніться їм, гляньте один на одного, теж обміняйтеся посмішкою. І нехай цей настрій залишиться у вас до кінця нашого уроку.

II. Повідомлення теми і мети уроку.

- Сьогодні ми присвячуємо свій урок геніальному синові нашого народу Т.Г.Шевченку.

Немає в світі поета,
який стільки нажив би в житті
свого народу, як Шевченко.

М.Рильський

Наша мета – розширити знання про великого народного поета, художника, ознайомитися з творами Шевченка.

А девізом нашого уроку стануть слова Кобзаря:

Учітесь, читайте,
І чужому навчайтесь,
І свого не цурайтесь.

III. Робота над темою уроку.

- Тож відкриємо першу сторінку нашого усного журналу.

1 ст. Сторінки біографії

Життя поета таке дивне, що слухаючи про нього, можна було б сказати, що це легенда. Мені хотілося б розпочати розповідь про поета, як починаються казки.

За широкими морями, за лісами дрімучими був колись веселий край, розкішний і багатий, заворожений злими людьми, заневолений двома неволями. Одна неволя – панська, а друга – царська. І жили там рабами в тяжкій чужій роботі заворожені в неволю люди.

Україна...В одному вже тільки цьому слові бринить ціла музика смутку і жалю...

Україна – країна смутку і краси, країна, де найбільше люблять волю і найменше мають її, країна гарячої любові до народу, довгої віковичної боротьби за волю. В результаті якої – високі могили в степу та прекрасна на весь світ пісня...

-Отже, одна із сторінок у цій поемі належить невиданому у всі часи по всьому світі легендарному поетові казкового краю, великому борцеві за волю свого люду.

- Діти, хто з вас розкаже мені про Шевченка те, що він знає?

Учень – 9 березня 1814 р. в селі Моринцях звенигородського повіту на Київщині (тепер Черкащина) в сім'ї кріпака народився хлопчик, якого назвали Тарасом. Гірке випало на його долю дитинство. Син кріпака – власність пана.

Учень. Коли Тарасові було 9 років, померла його мати, а в 11 років від злиднів і важкої роботи помер батько. Залишився хлопчик сиротою. Ким тільки він не був: і пастухом, і погоничем, і нянькою, і воду носив школярам.

Про своє нелегке дитинство він згадує у віршах.

/Діти читають вірші «Не називаю її раєм», «Мені тринадцятий минало»./

Учень. Тарас дуже любив читати, писати, малювати. Він хотів учитися. У сільській школі навчився читати. Потім служив у пана і той віддав його вчитися на маляра, щоб мати свого художника.

/Читають вірш «Якби ви знали паничі»/

Вчитель. Чи знаєте ви, що Т.Г.Шевченко прожив лише 47 літ, з яких 24 роки був він кріпаком, 10 – в засланні і лише 13 літ мав волі...

Він був сином мужика, а став володарем у царстві духа. Він був кріпаком, а став велетнем у царстві людської культури. Він був самоуком, а вказав нові, світлі і вільні шляхи професорам і книжним ученим.

Доля переслідувала його в житті, скільки лиш могла, та вона не зуміла перетворити золото його душі на іржу, а його любов до людей на ненависть і погорду.

Найкращий і найцінніший скарб доля дала йому лише по смерті – невмирущу славу і всерозквітаючу радість.

2ст. «Кобзар»

Вчитель. Книгу «Кобзар» український народ поставив на першому місці серед духовних скарбів. Дивовижна доля цієї книги. Поезії, що входять до неї, складались на тернистих дорогах поетичного життя, писались то в мандрах, то в казематах, пережились при світлі білих ночей Півночі і в пісках закаспійських пустель. Багато написав Шевченко про материнське щастя й горе, про людську мудрість, про велику любов до рідного краю. Діти, а які вірші Т.Г.Шевченка ви знаєте ?

/ Учні розповідають вивчені вірші /

Поетична спадщина Шевченка налічує понад 240 творів.

Поет дуже любив Україну, її стрункі тополі, верби над ставами.

Вербову гілочку, як символ рідної України, повіз Тарас Шевченко із собою на заслання. Згодом посадив цю гілочку у казахській пустелі. Виросло велике дерево, яке люди назвали вербою Тараса. А потім ще 200 вербинок виростив поет із її гілочок. Вербовий гай у засланні нагадував Т.Шевченку рідну Україну. А щоб поливати свій гай, він ще й криницю викопав.

Як широка сокорина віти розпустила...

А над самою водою верба похилилась.

Аж по воді розіслала зелені віти,

А на вітах гойдаються нехрещені діти.

Тихесенько вітер віє,

Степи, лани мріють,

Між ярами над ставами

Верби зеленіють.

Особливо Шевченко любив калину. Він присвятив їй свої вірші. В своєму «Кобзареві» слово калина вжив 385 раз, а всього в творах Шевченка калина згадується 965 раз.

В щастя дні і світлої печалі –

Калину завжди українці величали.

Одна сім'я у нас і Батьківщина,

Де верби понад ставом і калина,

Де райдуги з Дніпра співають воду.

Де ввечері сопілка калинова

Людською промовля до тебе мовою:

«Нема, - говорить, - без верби калини,

Співучої Вітчизни – України!»

3 ст. Пісні, складені на слова Т.Г.Шевченка.

Коли чуєш вірші Шевченка, то ніби чуєш ніжну, сумну пісню. З часом композитори поклали вірші Шевченка на музику. Так і народилися пісні: «Садок вишневий коло хати», «Зацвіла в долині», «Думи мої, думи мої...», «По діброві вітер віє», «Як умру, то поховайте» та інші.

/Діти виконують пісню «Зацвіла в долині червона калина», «Вітер в гаї не гуляє», «Зоре моя вечірняя»/

Ось цю маленьку збілочку, найменшу на нашій книжковій виставці, можна назвати «Музичний Кобзар». В ній зібрано 72 вірша Кобзаря, які стали піснями.

Пісні на слова Т.Г.Шевченка мають задумливий, тужливий, захоплюючий настрій. І пісні, які ми зараз прослухаємо, якнайкраще повідають нам про це.

/Прослуховування запису «На що мені чорні брови»/

Ліричні пісні ми можемо співати вдома, на вулиці, але є три пісні святі, які стали символами пам'яті про Шевченка: «Рече та стогне Дніпр широкий», «Думи мої, думи мої», «Заповіт». Ці пісні для нас святі. Коли їх починають співати, всі люди встають, припиняють розмови, урочисто підспівують

/Виконання учнями пісень «Рече та стогне Дніпр широкий», «Думи мої, думи мої»./

4 ст. Шевченко – художник

Т.Г.Шевченко був не тільки поетом, він був ще і талановитим художником. Багато своїх живописних творів залишив нам у спадок. Мистецька спадщина Шевченка налічує близько 1200 робіт.

Художню освіту Т.Шевченко здобув у Петербурзькій Академії мистецтв. Вчителем був видатний художник К.Брюллов.

У 1840 р. Шевченко створив написаний олійними фарбами «Автопортрет». Шевченко постає схвильованим, готовим до борні. Рішучий поворот голови, пронизливий погляд очей, високе чоло, осяяне світлою думою.

У 1842 р. Шевченко створив картину «Катерина». У ній з великою силою правди розкрив трагедію поневоленої жінки. Погожий літній день, спокійний краєвид з вітряком, святкове вбрання Катерини – і раптом цей сумний-сумний вираз її юного обличчя, похилена голова. Полотно «Катерина» свідчило про те, що Шевченко засуджував тяжке становище жінки в тогочасних умовах.

– Перед вами ще картина «Пожежа в степу», «Селянська родина». розглянемо картину «Селянська родина».

– Як ви думаєте, хто тут зображений?

(мати, батько, дитина, дідусь)

– Що можна сказати про родину? Яка вона?

(це бідна селянська родина)

– З чого це видно?

(низенька хата з маленькими віконцями, люди одягнені у простий полотняний одяг)

– Подивіться, діти! Тихий літній вечір. Останні промінчики сонця лягли на селянську хату. Старенький дідусь, гріючись на сонечку, замріявся. Про що він думає? Що минуло літо, його молодість. Сумно. Але нам не хочеться

сумувати. Чому? Щось світле і радісне живе на картині. Це дитя, яке робить перші кроки по землі. Це нове життя, яке продовжується в цій родині.

5 ст. Народ про Шевченка

- Діти, а як народ вшановує пам'ять Шевченка?
- Пам'ятають люди свого Кобзаря, вшановують його пам'ять: іменем Шевченка називають вулиці і площі, створюють музеї, пишуть легенди, складають прислів'я, приказки, вишивають його портрети на полотні, будують йому пам'ятники, встановлена Державна премія ім. Т.Г.Шевченка

- Діти, а де ви зустрічались з іменем Шевченка на Харківщині?

(парк ім.. Шевченка, де встановлено пам'ятник, вул.. Шевченка, пам'ятник молодому Тарасові у Дергачах, що постав у роки незалежності, пам'ятник у Великому Бурлуку)

Та найкращим пам'ятником Тарасові є слово народне.

– Які прислів'я про Шевченка ви знаєте?

(Шевченко Тарас наче сонце для нас.

Тарасове слово живе і здорове.

Шевченкові твори сяють мов зорі.

Тарасів заповіт облетів увесь світ.)

Творча робота

- Складіть прислів'я.

Шевченко Тарас наче...

зорі.

Шевченкові твори сяють, мов...

сонце для нас.

Шевченків «Кобзар» - то для народу...

не забудем.

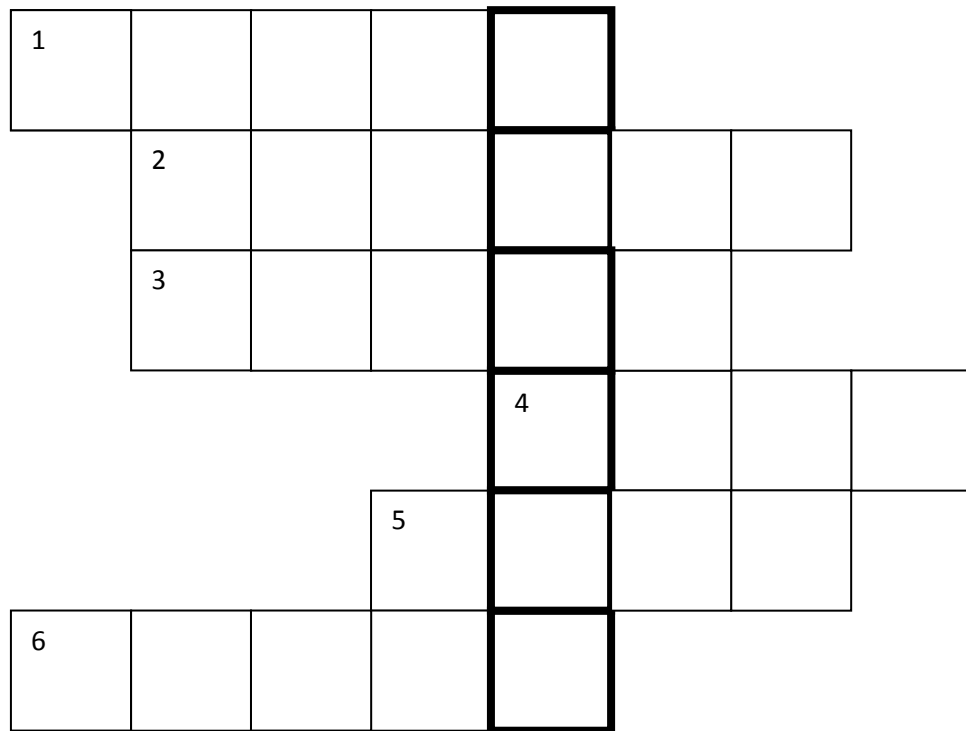
Ми Шевченка славить будем і ніколи...

великий дар.

ІУ Підсумок уроку

Впишіть у кросворд пропущені слова. Прочитайте слово у виділеному стовпці.

1. ... вишневий коло хати (*садок*)
2. Поговоримо тихесенько в ... з тобою. (*неволі*)
3. Додолу ... гне високі, горами хвилі підійма. (*верби*)
4. ... моя вечірняя, зійди над горою. (*зоре*)
5. Поклала ... коло хати маленьких діточок своїх. (*мати*)
6. Реве та стогне ... широкий. (*Дніпр*)

Ми вчимося у Тараса Шевченка любити рідну землю, рідний народ, рідну українську мову, матір свою. Продовжуйте читати його твори, пам'ятайте його слова «Чужому навчайтесь й свого не цурайтесь».